

ESITYS
ESPANJANMASTIFFI
MASTIN ESPAÑOL

JALOSTUKSEN TAVOITE OHJELMA

Hyväksytty Bullmastiffit ja Mastiffit ry: yleiskokouksessa _____.____._____
SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt _____.____._____
Voimassa _____.____._____ - _____.____._____

Sisällys:

1. Yhteenveto.....
2. Rodun tausta.....
3. Järjestöorganisaatio ja sen historia.....
4. Nykytilanne.....
 - 4.1 Populaation koko ja rakenne.....
 - 4.2 Luonne ja käyttöominaisuudet.....
 - 4.3 Terveys.....
 - 4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet
 - 4.3.2 Muut Suomessa rodulla todetut merkittävät sairaudet
 - 4.4 Ulkomuoto
5. Yhteenveto aiemman tavoiteohjelman toteutumisesta
6. Jalostuksen tavoitteet ja strategiat
 - 6.1 Visio
 - 6.2 Rotujärjestön tavoitteet
 - 6.3 Rotujärjestön strategia
 - 6.4 Uhat ja mahdollisuudet
 - 6.5 Varautuminen ongelmiin
 - 6.6 Toimintasuunnitelma JTO:n toteuttamiseksi
7. Tavoiteohjelman toteutumisen seuranta
8. Lähteet
9. Liitteet

Espanjanmastiffi – jalostuksen tavoiteohjelma

1. Yhteenveto

Espanjanmastiffilla on monituhatuinen historia, karjan ja omaisuuden vartijana. Vuosisatojen saatossa rodun jalostus Espanjassa, on kokenut ylä- ja alamäkiä, riippuen vuorolaiduntamista harjoittavien karjankasvattajien ja petojen määrän vaihteluista. Rotu on 1980 luvun alusta yleistynyt sekä kotimaassaan että sen rajojen ulkopuolella. FCI:n hyväksymäksi rotu pääsi 1982.

Suomen espanjanmastiffikannan arvioidaan tällä hetkellä olevan 180-220 yksilöä. Geenipohja on maassamme tällä hetkellä erittäin kapea, joten harkittu koirien tuonti, eri linjoista, on ensiarvoisen tärkeää sen laajentamiseksi. Alkuperäisten käyttöominaisuuksien, terveyden ja ulkomuodon säilyttäminen ovat myös tärkeä osa jalostustyötä. Voimakkaan ja suurikokoisen koirarodun luonteen täytyy myös olla tasapainoinen ja vartiointitautustaan huolimatta yhteiskuntakelpoinen. Espanjanmastiffi on suuresta koostaan huolimatta säilynyt suhteellisen terveenä rotuna. Perinnölliset tuki – ja liikuntaelin sairaudet, kuten lonkka- ja kyynärniveldysplasia, uhkaavat kuitenkin myös tätä rotua jos jalostusvalinnoissa laiminlyödään asetettuja raja-arvoja.

Tähän jalostuksen tavoiteohjelmaan on otettu mukaan keskeinen tieto espanjanmastiffeista. Tarkoituksena on edistää rodun tervettä jalostustyötä kaikilla edellä mainituilla osa-alueilla ja toteuttaa yhteistyötä kasvattajien ja omistajien välillä. Tavoitteena on saada rotu mahdollisimman elinvoimaiseksi ja tarkkailla koirien terveyttä mahdollisimman laaja-alaisesti. Jalostustyössä tulisi miettiä valintoja myös luonnonvalinnan näkökulmasta, jolloin jalostukseen käytettäisiin vain kokonaisvaltaisesti terveimpiä ja elinvoimaisempia yksilöitä.

2. Rodun tausta

Espanjanmastiffilla on monituhatvuotinen historia. Seuraava selvitys perustuu espanjalaisen koirankasvattajan Jesus Vadillo Jimenezin tutkimuksiin.

Ihminen alkoi viljellä maata ja kasvattaa karjaa ensimmäiseksi Aasian länsiosissa. Karjansa turvaksi hän kasvatti koiran, josta tuli kaikkien suurikokoisten koirien, molossien, kantaisä. Ihmisen mukana koiria kulkeutui itään; Aasian sisäosiin ja länteen; Eurooppaan.

Espanjan sisäosissa on todistettavasti kasvatettu karjaa jo tuhansia vuosia sitten ja karjanomistajat tarvitsivat jo silloin avukseen suurikokoisia, vahvoja koiria petoja vastaan. Aasiasta tuotuja koiria alettiin jalostaa tähän tarkoitukseen ja luotiin perusta nykyiselle espanjanmastiffille, joka todennäköisesti on vanhin espanjalainen koirarotu. Rodun jalostuksen tavoitteena oli aktiivinen ja tehokas, karjaa uhkaavilta pedoilta suojeleva koira.

Espanjanmastiffien kulta-aika sijoittuu ajalle, kun karjanomistajien neuvostot, Mestat, olivat mahtavimmillaan.

Koira määriä on voitu seurata lampaista pidettyjen tilastojen avulla.

Arvioitu on, että 1500- luvun alussa espanjanmastiffeja on ollut noin 17000 ja 1700- luvulla noin 30000, jolloin vuorolaiduntamista harjoittavia lampaidenkasvattajia oli arviolta 40000.

Vuorolaiduntamista (lampaiden siirtoa kulloinkin sopivalle laitumelle) harjoittavat paimenet tarvitsivat käyttöönsä parhaat mahdolliset mastiffit ja niitä myös arvostettiin paljon.

Vastaavasti paikallaan pysyvät karjankasvattajat eivät pitäneet espanjanmastiffien työtä kovin suuressa arvossa eivätkä siten huolehtineet koiristaan samalla tavoin kuin paimenet. Karjan suojelutyön käydessä joillain alueilla vähemmän tarpeelliseksi, myös kiinnostus alkuaikojen jalostukseen katosi; liialliset risteytykset aiheuttivat notkahduksen rodun hyvin alkaneeseen kehitykseen.

1940 –luvulla alkoi taas esiintyä tarvetta väsymättömille vartijoille.

Espanjan sisällissodan autioittamilla laidunmailla alkoi liikkua petoeläimiä ja tuhot lammaslaumoissa lisääntyivät, suurista mastiffeista tuli taas korvaamattomia. Jalostustyöhön alettiin taas kiinnittää huomiota ja eri alueilta peräisin olevia, hyväksi havaittuja yksilöitä astutettiin keskenään. Espanjanmastiffien taistelu- ja suojelutahto voimistui tämän jalostusjakson aikana ja rotu vahvistui.

Ankaran ajohahdin seurauksena susien määrä pieneni ja niiden esiintymisalueet supistuivat, jälleen kerran tarve espanjanmastiffien käyttöön väheni.

Jalostukseen alettiin suhtautua välinpitämättömästi; nyt lampaankasvattajille riitti koira joka ei ollut niin massiivinen kuin ennen.

Kiinnostus rotuun oli lähes olematonta eivätkä edes Espanjan keskeiset koirankasvattajajärjestöt nähneet rodun mahdollisuuksia ja niinpä tuen puuttuessa espanjanmastiffit olivat jo vaarassa hävitä.

Muutama vuorolaiduntamista harjoittava lampaankasvattaja ja yksittäiset koirankasvattajat kantoivat kuitenkin huolta rodusta.

Kotimaiset koirarodut alkoivat taas kiinnostaa 1980- luvun alussa,

tällöin myös espanjanmastiffi sai uusia ihailijoita ympäri Espanjaa. Rotu on yleistynyt siitä lähtien sekä kotimaassaan että sen rajojen ulkopuolella. FCI: n hyväksymäksi rotu pääsi 1982. Suomeen ensimmäinen espanjanmastiffi tuli 1980-luvun alkupuolella. Ensimmäiset Espanjasta suoraan tuodut yksilöt rekisteröitiin 1986. Kehitys Suomessa jatkui niin, että vuonna 1992 näitä hienoja suuria mastiffeja oli noin 30.

3. Järjestöorganisaatio ja sen historia

Espanjanmastiffien virallisena rotujärjestönä toimii tällä hetkellä Bullmastiffit & Mastiffit ry, joka edustaa myös seitsemää muuta rotua; bullmastiffi, mastiffi, bordeauxindoggi, napolinmastiffi, pyreneittenmastiffi, cane corso ja fila brasileiro.

Yhdistyksen organisaatio on jaettu kahdeksanjäseniseen hallitukseen, jalostustoimikuntiin, näyttelytoimikuntaan sekä muihin toimihenkilöihin. Yhdistyksen tehtävänä on neuvoa roduista kiinnostuneita pennunhankinnassa ja kasvatuksessa sekä kehittää rotujen jalostustyötä.

Bullmastiffit & Mastiffit ry on itsenäinen rotujärjestö, joka perustettiin 1967. Varsinainen toiminta alkoi 1968 ja yhdistys hyväksyttiin rotujärjestöksi 1971. Yhdistyksen kotipaikkana on Helsinki.

4. Nykytilanne

4.1 Populaation koko ja rakenne

Suomessa on rekisteröity vuosina 1998- 2008 yhteensä 211 espanjanmastiffia. Tämän hetkisen kannan arvioidaan olevan n. 180 – 220.

Espanjassa on rekisteröity vuosina 1998 -2008 arviolta 7000 espanjanmastiffia. Vuosittain rekisteröidään 900- 1000 koiraa. Rekisteröintien määrä on lähes kaksinkertaistunut kymmenen vuoden takaisesta.

Koirien todellista määrää on mahdoton arvioida. AEPME :n(Espanjanmastiffien virallinen rotuyhdistys Espanjassa) mukaan rekisteröityjä koiria on useita satoja, ja kokonaismäärä jopa tuhansia. Suuresta populaatiosta huolimatta, laadullisesti erinomaisia yksilöitä, AEPME arvioi rodun kotimaassa olevan 70 -80.

Varsinaisten kasvattajien määräksi arvioidaan alle sata.

Suomessa geenipohja on tällä hetkellä erittäin kapea.

Koirien tuonti harkiten eri linjoista, olisi tärkeää, jotta geenipohjaa saataisiin laajennettua.

Taulukko 1

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Pennut kotimaiset	27	11	51	12	24	13	11	-	15	19	6
Tuontikoirat	1	3	-	1	1	-	-	2	4	4	6
Rekisteröinnit yhteensä	28	14	51	13	25	13	11	2	19	23	12
Pentueet	4	2	6	2	4	2	1	-	2	3	1
Pentuekoko	6,8	5,5	8,5	6,0	6,0	6,5	11,0	-	7,5	6,3	6,0
Kasvattajat	3	2	5	2	3	2	1	-	2	2	1

Taulukosta 1 näkyy, että tuontikoirien määrä on viimeisen kolmen vuoden aikana noussut.

Kaikki eivät vielä välttämättä ole kennelliiton rekisterissä, joten todellista määrää tuontien osalta on vaikea arvioida.

Yllä olevassa taulukossa esitetään tiedot rekisteröintivuoden mukaan, joka ei aina vastaa syntymävuotta.

Taulukko 2

Jalostukseen käytetyt eri urokset	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
-kaikki	3	2	3	2	3	2	1	-	2	2	1
-kotimaiset	3	2	2	2	2	2	1	-	1	-	-
-tuonnit	-	-	1	-	1	-	-	-	1	2	1
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3v 7kk	4v 2kk	3v 5kk	5v 9kk	5v 8kk	5v	6v 1kk	-	2v 11kk	2v 4kk	4v 10kk
Jalostukseen käytetyt eri nartut											
-kaikki	3	2	6	2	4	2	1	-	2	4	1
-kotimaiset	2	2	6	2	4	2	1	-	2	4	1
-tuonnit	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3v 8kk	4v 10kk	4v 1kk	4v 11kk	5v	3v 1kk	3v 10kk	-	5v	6v 2kk	8v 1kk
Isoisät	5	3	8	3	5	3	2	-	4	4	2
Isoäidit	5	4	8	4	6	4	2	-	4	5	2
Sukusiitos %	7,73%	13,86%	4,54%	7,29%	6,2%	15,32%	14,06%	-	4,79%	0%	0%
Tehollinen populaatio	6	4	8	4	7	4	2	-	4	5	2

Taulukko 2 näyttää vuositilastot 1998 -2008 väliseltä ajalta rekisteröintivuosien mukaan.

Rotu on suomessa yksilömäärältään erittäin pieni, vuosittain on syntynyt keskimäärin 17 pentua, kuitenkin todellinen pentumäärä/ vuosi vaihtelee suuresti. Sukusiitostilanne on viimeisen kolmen vuoden aikana parantunut huomattavasti, tästä huolimatta geneettinen kanta on vieläkin aivan liian kapea ja vaatii tarkkaa harkintaa yksittäisten koirien ja sukulinjojen jalostuskäytössä.

Tämän johdosta lähisukulaisten astuttaminen keskenään olisi ehdottomasti kiellettävä. Yksittäisten urosten jalostuskäyttö ei saisi nousta liian suureksi ja näin pienessä kannassa myös narttujen pentuemääriin tulisi kiinnittää huomiota.

Toivottavaa olisikin että yhdellä uroksella, tämän suuruisessa populaatiossa, on korkeintaan kaksi pentuetta tai enintään 25 jälkeläistä. Nartulla saa teettää enintään 3 pentuetta ja penikoimisvälin tulee olla vähintään 10 kk. Suositeltava narttujen jalostuskäytön alaikäraja on 2 vuotta ja yläikärajana pidetään 6 vuotta.

Kannan pienuus nostaa yksittäisten jalostuskoirien suhteellisen pentutuotoksen korkeaksi jo muutamalla pentueella. Geenaineoksen täydentäminen harkituilla ulkomaan tuonneilla on rodunjaloituksen kannalta erittäin tärkeää.

Taulukko 4 ja 5 selvittää kuluneen kymmenen vuoden ajalla käytetyt urokset ja nartut ja niiden jälkeläismäärän. Suluissa oleva (T) ilmaisee kyseisen yksilön olevan tuontikoira.

Urosten osalta näkyy että viimeaikoina on tuontikoiria käytetty kiitettävästi mutta tuonti narttujen käyttö on ollut vähäistä.

Taulukoissa esiintyvät yksilöt ovat aikajärjestyksessä alkaen vuodesta 1998.

Taulukko 4

Uroksen nimi	Pentueet	Pennut
Ronquidos Don Eugenio	2	13
Oika Bull Septimo Oscuro	2	18
Ronquidos Bizarro	1	5
Zarzadan Estar En Babia	5	39
Oika Bull Ultimo Picaro	1	8
Estaban Von Haus Steraldted (T)	1	6
Oika Bull Intenso Toro	2	11
Spaindog's Conac Copa	5	37
Don Quichot Von Haus Vom Steraldted (T)	1	6
Aamuruskon Espanja Argo	1	6
Muscular Pick-Up-Speed	1	8
Don Peke Del Espinillo (T)	2	13
Fantastico Tornado Erben (T)	2	11
Drakon Beark Cerny Ievhart (T)	1	8

Taulukko 5

Nartun nimi	Pentueita	Pentuja
Ronquidos Baronesa	3	22
Tuliturkin Lemon	4	30
Elia Del Espinillo (T)	2	8
Oika Bull Zanguangodezarz	2	9
Spaindog's Cuba Libre	1	11
Tuliturkin Nurse	1	9
Spaindog's Nimio Negrita	1	8
Oika Bull Tipigo Vencedor	4	22
Oika Bull Zigzag De Zarza	2	14
Muscular Zarza De Oona	2	11
Startail's Dallas Lady	2	14
Satasen Melska	1	7
Startail's Dry Gin	3	24
Zuzozonzo Zufolodezanzara	2	16
Real Amore's Mariposa	2	11

4.2 Luonne ja käyttöominaisuudet

Espanjanmastiffi on laumanvartijarotu jonka ominaisuudet ovat pitkän historian myötä tarkkaan määräytyneet koiran käyttötarkoituksen sekä ympäristön vaatimusten mukaisiksi.

Rodun perusluonteeseen kuuluu itsevarmuus ja rohkeus sekä kyky tehdä itsenäisiä päätöksiä laumansa parhaaksi. Nopea kyky omaksua asioita ja erittäin pitkä muisti auttavat sitä nykyäänkin toimimaan vartiointi työssään.

Espanjanmastiffilla on siis luontainen taipumus vartiointiin ja näin ollen se saattaa olla varautunut vieraita kohtaan, se ei kuitenkaan saa osoittaa aggressiivisuutta eikä arkuutta. Isäntäväkeään kohtaan espanjanmastiffi on ikuisesti uskollinen ja osoittaa mitä suurinta hellyyttä ja huolenpitoa kaikille jotka sen laumaan kuuluvat. Reviirinsä ulkopuolella espanjanmastiffin tulee, vartiointi taipumuksestaan huolimatta, olla itsevarma ja ystävällinen ja ärsytyskynnyksen aggressioon tulee olla erittäin korkea. Itsenäisen luonteensa vuoksi rodulta puuttuu miellyttämisen halu lähes kokonaan, ja yleensä se toteuttaa annettuja käskyjä jos / kun sille itselleen sopii.

Espanjanmastiffin vartiointikäyttäytyminen vahvistuu usein illan hämärtyessä. Voimakas, matala ja hyvin intensiivinen haukku voi kuulua huomattavan pitkän matkan päähän. Turhan energian tuhlaaminen ei kuulu espanjanmastiffin käytökseen, ja jollei mitään hälyttävää ole näköpiirissä, ne makailevat rauhallisina, jopa laiskan näköisinä, kuitenkin koko ajan tilanteita seurailleen. Kun tilanne sitten vaatii, koira lähtee liikkeelle, kokoonsa nähden todella nopeasti ja pystyy toimimaan melkein pä kissamaisen ketterästi.

Espanjanmastiffi on työkoira, eikä se itsenäisen toimintatapansa vuoksi sovi seurakoiran tai palveluskoiran rooliin. Alkuperäinen käyttötarkoitus on aina muistettava ja koiralle on järjestettävä mielekästä tehtävää, jotta sen itsevarmuus kasvaisi ja sitä kautta vältettäisiin turhautumiset ja mahdolliset luonnehäiriöt. Suojelukoulutusta ei espanjanmastiffille saa antaa eikä vartiointitaipumusta millään tavoin voimistaa. Johdonmukainen tapaohjaus on tällekin rodulle kuitenkin tärkeä, muuten suuren koiran kanssa on vaikea tulla toimeen.

Terveluonteinen, rauhallisesti ja ystävällisesti käyttäytyvä espanjanmastiffi, täyttää nykyiset yhteiskuntakelpoisuuden kriteerit, mikä on näinkin suurelle koirarodulle erittäin tärkeää.

Suomen pienestä espanjanmastiffi kannasta huolimatta, viime vuosina näyttelyissä käyneiden koirien joukkoon on mahtunut muutamia arkoja ja aggressiivisiä yksilöitä. Suurin osa on kuitenkin saanut maininnan hyvästä tai erinomaisesta luonteesta. Luonnetesteissä on viimeisen kymmenen vuoden aikana käynyt kaksi koira, jotka molemmat saivat hylätyt pisteet. Testi on kuitenkin tehty palveluskoiria ajatellen eikä sillä voida tulkita luotettavasti, itsenäisesti työskentelevää laumanvartijaa.

Espanjaan, muutamille kasvattajille ja mastiffien omistajille tehtyjen kyselyiden perusteella tuli ilmi, ettei rodun kotimaassakaan arkuutta ja aggressiivisuutta hyväksytä, käyttö- eikä näyttölinjassa.

Tämän hetkisten tietojen mukaan Suomessa espanjanmastiffeja on alkuperäisessä työkäytössä, karjanvartijana, 6 – 10 yksilöä. Kiinnostusta työkäyttöön kyllä on, mutta tällä hetkellä paremmin tunnetut laumanvartijarodut ovat suosituimpia. Espanjanmastiffia käytetäänkin nykyisin lähinnä muun omaisuuden tai pihan vartioimiseen.

4.3. Terveys

Espanjanmastiffi kuuluu molossikoirien painavampaan eli B- tyyppiin, joka tarkoittaa että aikuisen koiran paino on 65 kg :sta ylöspäin. Kun kyseessä on näin suuri koirarotu, sopivan liikunnan ja oikean ravinnon merkitys luuston ja nivelten sekä lihaksiston kehittymiselle on erittäin tärkeää. Espanjanmastiffi on erittäin hitaasti kehittyvä ja oikein kasvaessaan kehittyy neljästä viiteen vuotiaaksi asti. Liiallinen massiivisuus, ilman vahvaa lihaksistoa, tuo ongelmia jo kasvuiässä ja varsinkin vanhoille koirille tulee useasti nivelongelmia.

Alkuperäinen käyttötarkoitus asettaa jo rajat liiallisen massan jalostukselle.

Espanjanmastiffi on suuresta koostaan huolimatta säilynyt suhteellisen terveenä, ja useampi yli kymmenvuotias koira on tullut kyselyissä ilmi.

4.3.1 PEVISA- ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

Espanjanmastiffien PEVISA –ohjelmaan on sisällytetty lonkkaniveldysplasia HD sekä kyynärnivelen dysplasia ED. Tällä hetkellä voimassa olevan (päättyy 30.6.2009) PEVISA :n mukaan lonkkaniveldysplasian raja-arvona on D ja kuvausikä aikaisintaan 18 kk. Kyynärnivelen osalta on voimassa kuvauspakko, mutta ei raja – arvoa.

PEVISA –Ohjelma , joka astuu voimaan jalostuksen tavoiteohjelman kanssa on seuraavanlainen:

- Lonkkaniveldysplasian raja-arvo D jolloin vastassa oltava A tai B
Kuvausikä aikaisintaan 18 kk
- Kyynärniveldysplasian raja-arvo 2 jolloin vastassa oltava 0
Kuvausikä aikaisintaan 12 kk.

Lonkkaniveldysplasia eli HD on varsinkin suurilla koiraroduilla esiintyvä lonkkanivelen kehityshäiriö, joka johtaa lonkkamaljan ja reisiluun pään väliseen löysyyteen.

Alttius sairastua lonkkaniveldysplasiaan on ainakin osittain perinnöllistä, mutta myös ympäristötekijät, pentuajan ruokinta ja liikunta, vaikuttavat dysplasiamuutosten kehittymiseen ja puhkeamiseen.

Kyynärniveldysplasia eli ED on kvantitatiivisesti periytyvä, voimakkaasti invalidisoiva ja kivulias sairaus koiralle. Sairaus on yleisempi uroksilla, todennäköisesti suuremman painon ja ehkä myös hormonaalisten tekijöiden takia. Perinnölliset tekijät vaikuttavat osaltaan kyynärnivelen kasvuhäiriön syntyyn, tosin ympäristötekijät saattavat edistää sen puhkeamista. Oikealla ruokinnalla on mahdollista estää perintötekijöiden rasittaman yksilön kasvuhäiriön syntyä.

(Lisätietoja sairauksista löytyy mm. Kennelliiton sivuilta.)

Lonkkaniveltilasto

Vuosi	Rekisteröityjä	A	B	C	D	E	Yht.
1998	28	0	2	2	6	0	10
1999	14	2	0	2	3	1	8
2000	51	5	0	3	1	0	9
2001	13	0	0	0	1	0	1
2002	25	0	1	2	1	0	4
2003	13	0	0	0	1	0	1
2004	11	0	0	0	0	0	0
2005	2	1	0	0	0	0	1
2006	19	4	1	0	1	0	6
2007	23	3	0	2	1	0	6
2008	12	1	0	0	1	0	2
Yht.	211	16	4	11	16	1	48

Kyynärniveltilasto

Vuosi	Rekisteröityjä	0	1	2	3	Yht.
1998	28	8	2	0	0	10
1999	14	7	1	0	0	8
2000	51	8	0	0	0	8
2001	13	0	0	0	1	1
2002	25	3	1	0	0	4
2003	13	0	0	0	1	1
2004	11	0	0	0	0	0
2005	2	1	0	0	0	1
2006	19	6	0	0	0	6
2007	23	5	1	0	0	6
2008	12	2	0	0	0	2
Yht.	211	40	5	0	2	47

Kuvaustilastojen perusteella voidaan nähdä että sekä lonkka-, että kyynärnivelten kuvausaktiivisuus on ollut vähäistä; vain noin viidesosa rekisteröidyistä koirista on kuvattu.

Vain jalostukseen käytettävien yksilöiden kuvaus ei riitä, sillä myös jalostuskoirien lähisukulaisten kuvaus antaisi arvokasta tietoa sairauksien periytymisestä.

Koskapa kyseessä on suurikokoinen koirarotu, jonka tulisi pystyä liikkumaan vaihtelevassa maastossa vaihtelevalla nopeudella, on ensiarvoisen tärkeää että jalostuksessa ei käytetä edellä mainittuja sairauksia voimakkaasti periyttäviä yksilöitä. Tällä hetkellä terveystilanne lonkka- ja kyynärnivelten osalta on kohtalaisen hyvä ja tarkoitus olisi nostaa jalostuksen raja-arvoja, (HD / D-A,B ja ED / 2-0), jotta saataisiin vieläkin terveempi populaatio.

Geenipohjan laajentaminen terveyden kustannuksella saattaisi tuoda tulevaisuudessa vastaan ongelmia joiden korjaaminen veisi useita sukupolvia.

Ennaltaehkäisevä jalostustyö ja geeniaineksen täydentäminen harkituilla ulkomaantuonneilla on rodun tulevaisuuden kannalta ensiarvoisen tärkeää. Raja-arvojen nosto edellyttää myös ulkomaantuontien osalta kiinnittämään tarkempaa huomiota yksilöiden terveyteen ja jalostuskäyttöön Suomessa.

4.3.2 Muut Suomessa rodulla todetut merkittävät sairaudet

Ristisidevammat

- Ristisidevammalla tarkoitetaan yleensä etummaisen ristisiteen vauriota. Takimmaisen ristisiteen katkeaminen on hyvin harvinaista ja tapahtuu yleensä voimakkaan ulkoisen voiman seurauksena. Polven etummaisen ristisiteen repeämä on tavallisin koiran tuki- ja liikuntaelimestön sairaus. Koiralla polven ristiside tavallisimmin pettää osittain ja vähitellen viikkojen- kuukausien aikana ja lopulta katkeaa aivan normaalin liikunnan seurauksena. Ristisiteen pettämisen oire on ontuminen. Kun ristiside on osittain poikki, ontuminen on vaihtelevaa ja se voi tilapäisesti loppua kun raajaa rasitetaan vähemmän. Kun ristiside on kokonaan poikki, ontuminen on yleensä jatkuvaa. Eräänä syynä ristisiteen pettämiseen pidetään huonoja takaraajojen kulmauksia. Myös koiran ylipaino ja reiden huono lihastasapaino altistaa ristisiteen repeämälle. (lähde: apexvet.fi.)

Vatsalaukunkiertymä

- Vatsalaukun laajentuma ja kiertymä on etenkin suurirotuisten ja syvärintakehäisten koirien ongelma. Vatsalaukku laajenee, joka tuntuu pinkeytenä heti viimeisen kylkiluun takana koiran oikealla puolella. Koira on levoton ja läähättää. Vatsalaukun kiertymässä laajentunut vatsalaukku kiertyy itsensä ympäri. Oireiden edetessä elimistö joutuu shokkitilaan ja verenkierrassa tapahtuu häiriöitä. Hoitona on yleensä välitön leikkaushoito. (lähde: eläinlääkäri.fi)

Yllämainittujen sairauksien osalta ei ole virallista tilastotietoa. Kasvattajien ja omistajien kanssa käytyjen keskustelujen perusteella tuli ilmi useampi tapaus sekä ristisidevammoista että vatsalaukun kiertymistä.

4.4 Ulkomuoto

Rotumääritelmä kuvaa espanjanmastiffia seuraavasti:

Suurikokoinen, suorakaiteen muotoinen, hyvin sopusuhtainen, erittäin vahva ja lihaksikas, tiivisrakenteinen. Suurikokoinen pää, rungossa keskipitkä karva.

Tämänhetkinen espanjanmastiffikanta Suomessa vastaa suhteellisen hyvin rotumääritelmää.

Ulkomuoto asioissakin tulisi muistaa rodun alkuperäinen käyttötarkoitus. Liian massiiviset, lihaksettomat ja/tai ylipainoiset koirat eivät pysty liikkumaan käyttötarkoituksen mukaisesti, joten rakenteeseen tulisi kiinnittää huomiota entistä enemmän.

Espanjanmastiffin tulee kuitenkin olla suurikokoinen koira, minimi säkäkorkeus nartuilla 72 cm ja uroksilla 77 cm, olisi toivottavaa että nämä korkeudet ylitettäisiin selvästi ja samalla säilytettäisiin harmoniset mittasuhteet.

Alkuperäiseen työskentelyyn liittyy myös papada, löysä leuanalusnahka joka kaksiosaisena, pitkälle vatsan alle jatkuaan antaa koiran liikkeelle siihen kuuluvan elastisuuden. Papadan tarkoitus on suojella espanjanmastiffin kaulaa ja kurkkua pedon hyökätessä.

Espanjanmastiffin rotumääritelmä on hyväksytty: FCI 26.5.1982, SKL-FKK 1.2.1994

5. Yhteenveto aiemman tavoiteohjelman toteutumisesta

Espanjanmastiffien edellinen jalostustavoiteohjelma on ollut voimassa vuosina 2001-2006.

Jalostuksen tavoitteena on mm. ollut:

- Saada rotuun yksilöitä, jotka ovat mahdollisimman lähellä rotumääritelmässä mainittua ihanneyksilöä.
- Pyrkii poistamaan erityisesti arat ja aggressiiviset yksilöt jalostuksesta.
- Lähisukulaisten parituksesta syntyneitä pentuja ei rekisteröidä ilman rotujärjestön jalostustoimikunnan myöntämää poikkeuslupaa.
- Nartulla saa teettää kolme pentuetta sen elinaikana, neljäs pentue on mahdollinen jalostustoimikunnan poikkeusluvalla. Nartulla saa teettää pentuja minimissään 10 kuukauden välein ja sen tulisi olla vähintään kaksivuotias ennen kuin sitä käytetään jalostukseen.

Espanjanmastiffien jalostustyö Suomessa on vielä lapsenkengissä johtuen hyvin kapeasta jalostuspohjasta ja vähäisestä kasvattajamäärästä. Ensisijaisen tärkeää olisikin laajentaa geenipoolia ja kaikkien kasvattajien osalta sitoutua noudattamaan jalostustavoitteita

Arkojen ja aggressiivisten koirien jalostuskäyttöön tulee kiinnittää entistä enemmän huomiota, sillä tavoitteista huolimatta tällaisia yksilöitä on käytetty jalostukseen.

Tiedossa ei ole lähisukulaisten parituksesta rekisteröityjä pentuja, myös narttujen kolmen pentueen sääntö on toteutunut kohtalaisen hyvin viimeisen kymmenen vuoden seurannassa.

PEVISAan sisältyvän lonkkaniveldysplasian osalta voidaan todeta että A-lonkkaisia koiria on kuvatuista ollut 33%, sama määrä on ollut myös D-lonkkaisia.

Kymmenen vuoden aikana rekisteröidyistä koirista (211 koiraa) on kuitenkin kuvattu vain 22%. Tässä kohtaa painottuu kuvausaktiivisuuden tärkeys, jotta voidaan saada luotettavaa tietoa ja seurata tavoitteiden toteutumaa.

6. Jalostuksen tavoitteet ja strategiat

6.1 Visio

Espanjanmastiffi on laumanvartijarotu ja alkuperäisessä käyttötarkoituksessa Suomessa työskentelee tällä hetkellä 6-10 yksilöä.

Rotu on pääasiassa työkoira, joka on kehittynyt suojelemaan etenkin lammaslaumoja. Petomäärän edelleen kasvaessa olisikin toivottavaa että myös karjankasvattajat alkaisivat käyttää espanjanmastiffia nykyistä enemmän. Todennäköistä kuitenkin on, että käyttö perheen ja omaisuuden vartijana tulee lisääntymään.

Rodun rekisteröintimäärät eivät koskaan ole olleet suuria; kymmenen viime vuoden aikana on rekisteröity keskimäärin 17 koiraa vuodessa. Kannan koko pitäisi jalostuksen kannalta saada huomattavasti paremmalle tasolle, tästä huolimatta rekisteröintimäärien hillitty kasvu olisi toivottavaa ja jalostustyötä tulisi tehdä harkiten ja pitkäjänteisesti.

6.2 Rotujärjestön tavoitteet

Yleisenä tavoitteena on ennen kaikkea säilyttää rodun terveys, luonne ja käyttöominaisuudet.

Pyrittäessä turvaamaan kannan monimuotoisuutta on jalostusmateriaalin määrää ehdottomasti lisättävä.

Geenipoolin laajentaminen ei ole mahdollista näin suppealla kannalla vaan onnistuu parhaiten harkituilla tuonneilla. Valittaessa jalostuskäyttöön tuotavia koiria on huomioitava Suomeen mahdollisesti aiemmin tuodut linjat.

Jalostuksessa tulee välttää yksittäisten yksilöiden ja sukulinjojen liikkakäyttöä.

Espanjanmastiffin luonteen tulee ehdottomasti olla rauhallinen ja tasapainoinen, arkoja ja aggressiivisia yksilöitä ei käytetä jalostuksessa.

Jotta luonne kehittyisi edelleen mahdollisimman tasapainoiseksi, on rodun kasvattajia ja omistajia valistettava rodun vaatimasta ympäristöstä ja kasvatuksesta.

Alkuperäinen käyttötarkoitus laumanvartijana on säilytettävä. Annettava tietoa kotieläinkasvattajille rodun käyttömahdollisuuksista petoeläinvahinkojen ehkäisyssä. Opastetaan uusia omistajia espanjanmastiffin vartiointikäyttäytymisestä kodin ja perheen vartijana.

Seurataan perinnöllisten sairauksien kehittymistä kannassa ja tehdään ennaltaehkäisevää työtä niiden vähentämiseksi:

- Jalostuksessa noudatettava PEVISA-ohjelmassa rodulle asetettuja raja-arvoja.
- Sukusiitosta ei sallita.

Urosten jälkeläismäärä tulee olla enintään kaksi pentuetta tai 25 jälkeläistä.

Nartulla saa teettää enintään kolme pentuetta ja penikoimisvälin tulee olla vähintään 10 kk. Jalostuskäytön alaikäraja nartulle on kaksi vuotta ja yläikäraja kuusi vuotta.

Ulkomuodon osalta noudatetaan rotumääritelmää, muistaen että rotu on hitaasti kehittyvä ja yksilön rakenne ja ulkomuoto kehittyy usean vuoden ajan.

6.3 Rotujärjestön strategia

Kannan monipuolistaminen

- Harkituilla ulkomaan tuonneilla
- Välttämällä yksittäisten yksilöiden ja sukulinjojen liikakäyttöä
- Välttämällä sukusiitosta

Hyvien luonneominaisuuksien säilyttäminen

- Arkoja ja aggressiivisia yksilöitä ei käytetä jalostuksessa
- Informaatio rodun vaatimasta ympäristöstä ja kasvatuksesta

Terveystilanteen parantaminen

- Noudatetaan PEVISA-ohjelmaan sisällytettyjä ohjeita
- Tiedottaa kuvausaktiivisuuden tärkeydestä terveystilanteen seurannan kannalta
- Pyritään tekemään terveystarkoitusta muista sairauksista ja eliniästä.
- Valistetaan uusia omistajia oikeasta ruokinnasta ja liikunnasta

Strategian toteutumisen mahdollistaa vain tiivis yhteistyö rodun kasvattajien ja harrastajien välillä.

Avoin keskustelu vaikeistakin asioista ja ongelmien yhdessä ratkaiseminen on rodun kehityksen kannalta äärimmäisen tärkeää.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet

VAHVUUDET -Rodun kotimaassa laaja geenipohja -Kiinnostus työkäyttöön on kasvanut myös Suomessa -Ei ole ”muotirotu” -Suurimmalla osalla koirista on yhteiskuntakelpoinen luonne -Alkukantainen rotu	HEIKKOUEDET -Liian pieni kanta -Rodun kasvattajien ja harrastajien yhteistyö vielä olematonta -Lonkka- ja kyynärkuvausaktiivisuus alhainen -Arkojen ja aggressiivisten yksilöiden jalostuskäyttö
MAHDOLLISUUDET -Rodun tuominen esiin mm. näyttelyissä lisääisi kiinnostusta rotuun -Harkituilla tuonneilla jalostuspohjan laajentaminen -Rodun terveyden ja hyvien luonneominaisuuksien säilyttäminen -Yhteistyön ja kanssakäymisen kehittäminen rodun harrastajien ja kasvattajien välillä	UHAT -Pentujen kysynnän kasvu houkuttelee kasvattajia tinkimään jalostuskoirien laadusta -Geenipohjan heikkeneminen yksittäisten koirien liikakäytön seurauksena -Liioittelu ulkomuotojalostuksessa aiheuttaa terveysongelmia -Luonnehäiriöiden lisääntyessä rodun leimautuminen aggressiiviseksi

6.5 Varautuminen ongelmiin

Keskeiset rotuun kohdistuvat riskit ovat perinnöllisten sairauksien lisääntyminen, geenipohjan kaventuminen ja lisääntyvät luonnehäiriöt.

Pahimmillaan riskien toteutuminen aiheuttaa sairauksien osalta terveiden jalostusyksilöiden vähenemisen tai jopa häviämisen. Geenipohjan kaventuminen taas kasvattaisi sukusiitosastetta ja sen kautta geneettisesti heikkoa kantaa.

Luonnehäiriöiden lisääntyminen saa pahimmillaan yleisen mielipiteen kääntymään kielteiseksi tai jopa pelokkaaksi rotua kohtaan.

Terveyden osalta tilannetta pyritään parantamaan lisäämällä lonkka- ja kyynärkuvausaktiivisuutta. Pyritään informoimaan oikean ruokinnan ja liikunnan tärkeydestä.

Geenipohjan kaventuminen saadaan vältettyä harkituilla ulkomaan tuonneilla ja järkevillä kotimaisilla yhdistelmillä.

Arkoja ja aggressiivisia ei käytetä jalostuksessa. Ohjeistetaan espanjanmastiffien uusia omistajia ja kasvattajia rodun ominaisuuksista ja sen vaatimasta oikeanlaisesta tapakasvatuksesta.

6.6 Toimintasuunnitelma JTO:n toteuttamiseksi

Kannustetaan espanjanmastiffien omistajia käyttämään koiransa lonkka- ja kyynärkuvausissa. Pidetään tilastoa kuvaustuloksista ja jos mahdollista kartoitetaan muita esiintyviä sairauksia sekä seurataan yksilöiden elinikää. Selvitetään mahdollisuuksia seurantaryhmän perustamiseen. Pyritään saamaan aikaan kestävä ja toimivaa yhteistyötä harrastajien ja kasvattajien kesken.

7. Tavoiteohjelman toteutumisen seuranta

Seurataan toteutumista vuosittain mm. kennelliiton tilastojen perusteella. Yksityiskohtaisempi päivitys ja yhteenveto tavoiteohjelmasta tehdään viiden vuoden välein.

8. Lähteet

- KoiraNet jalostustietojärjestelmä (Kennelliitto)
- Apexvet.fi
- Eläinlääkäri.fi
- A.E.P.M.E. (Asociación Española del Perro Mastin Español)
- Tammen suuri koirakirja (Kustannusyhtiö Tammi)
- Kuvat : Salvador Reina / Pizarra

9. Liitteet

- Rotumääritelmä
- <http://www.kennelliitto.fi/NR/rdonlyres/140340CE-5A6D-48C9-BFA2-BADA2B4989FB/0/espanjanmastiffi727.pdf>